

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Guvernul și românii.

Vorbirea contelui Tisza rostită în 20 a. c. în parlamentul din Budapesta, se poate considera ca un eveniment însemnat în istoria modernă a statului ungar.

Contele Tisza s'a oprit deodată în calea bătută până aci de guvernării țării și a recunoscut cu vorba jumătate, că politica guvernelor față de naționalități și în special față de români, nu corespunde realității ba e chiar primejdioasă intereselor de stat.

Greutatea cuvintelor contelui Tisza o vom cântări de abia, când vom considera, ce uriașă prăpastie s'a deschis între Tisza și principiile profesate de toți antecesorii săi și de întreaga opinie publică maghiară.

Chestia naționalităților a fost considerată aproape în întreagă era constituțională de o chestie polițială, pe care, cugetau oamenii, o va măcina vremea, fără nici un incident sguduitor. Succesele aparente pe terenul acesta, pildele germanilor în Posen, ale polonilor în Galiția, au deshilibrat total politicianii și opinia publică maghiară, servind aceste de tot atâta stimuli, ca să se inaugureze o astfel de politică și aici.

Ministrul prezident de pe vremuri Wekerle Sándor a spus cu tot sângele rece în plin parlament: Nálunk nincs nemzetiségi kérdés — la noi nu există chestie de naționalități. Iar contele Andrassy în calitate de ministru de interne a spus cu un gest de o grandoare deosebită: A nemzetiségek pusztá létezésé is sérelem a magyar nemzetre — și numai existența naționalităților jignește națiunea maghiară.

În atmosfera aceasta înădușitoare a răsunat glasul contelui Tisza în parlamentul din Budapesta. În-

cunjurat de corifeii tuturor guvernelor de mai înainte, asistat de șampionii societăților diferitelor întreprinderi, angajate în serviciul ideii statului național, și cuvântând unei societăți, care a crescut în cunoștinți unilaterale și tendențioase, contele Tisza s'a amăgit pe sine, când a crezut, că va putea mulțumi cu glasul său sugestiv — tabăra aceasta neînțelegătoare.

Aprobările răslețe ce se auziau din băncile guvernamentale, au mărit numai muțenia, ce se ascunde în sufletele oamenilor din strălucita casă de pe malul Dunării.

Între astfel de împrejurări e natural, că ministrul-prezident s'a oprit la calea jumătate și mai bine și-a jertfit opera sa începută, decât să provoace o răscoală domestică împotriva sa.

Pentru noi Români vorbirea lui Tisza a fost în multe privințe un prilej de o vie satisfacție. Recunoașterea noastră ca națiune în cadrele statului maghiar, recunoașterea partidului național român și a dreptului de a ne organiza politicește, culturalește și economicește după trebuințele noastre specifice sunt tot atâtea momente, cari își au importanța lor politică. Tonul, autosugestia cu care oratorul le-a spus toate acestea unei opinii publice saturate de șovinism și unui parlament, care nu bucuros le subliniază, sunt documente, cari vor mai grăi în viitor.

Dar atât și nimic mai mult. În definitiv, ce ne dă ministrul prezident după lungile tratative cu comitetul național? Real — nimica. Ne face ce-i drept *promisiuni*, pe cari zice, că le va licvida la intervale, căci o pace de natura aceasta nu se poate încheia în 24 ore. Ei se presupunem intențiile curate ale guvernului contelui Tisza. Întrebăm atunci când vor fi scadente acele promisiuni și care este siguranța

noastră, că acele se vor executa după toată rânduiala? Comitetul național a cerut garanții instituționale, a cerut influință politică, ca guvernul să nu poată eluda un contract bilateral încheiat în toată rânduiala și contele Tisza le-a denegat.

Ei bine, situația e de așa: Guvernul promite, dar nu e aplicat să garanteze nimic. În schimb pretinde, ca comitetul național să se declare mulțumit cu niște promisiuni scadente la intervale necunoscute, cari nu obligă decât cel mult pe actualul guvern și cere renunțarea la orice acțiune politică, la orice revendicare de drept, la o istorie îndelungată a luptelor noastre politice, purtată cu atâta barbăție pentru emanciparea poporului român.

Un acord nu se poate face cu promisiuni. Un popor, care așteaptă dela acel acord emanciparea sa națională și libera lui dezvoltare, cere ceva real, durabil și inalienabil. Nu privilegii, nici favoruri am așteptat dela pertractările cu Tisza, cari azi se dau, iar mâne se cassează, unuia i-se dă altuia i-se deneagă, ci drepturi garantate prin lege și o atitudine loială, dreaptă și cinstită a guvernelor față de noi. Nu vrem să fim răsplătiți pentru servicii prestate guvernelor, de multeori în dauna poporului, din care facem parte, ci să ne asigurăm aici pe cale constituțională o existență națională, ca popor de neam deosebit.

Și aceasta va fi pentru totdeauna cheia situației. Contele Tisza — recunoaștem — a făcut un mare pas față de trecut, dar n'a spus tot. A recunoscut existența noastră specifică aici, dar nu a tras toate concluziile din aceasta mărturisire. A fost loial contele Tisza, când a recunoscut, că greutatea și zădărnicia unei înțelegeri româno-maghiare nu a aflat-o în pretensiuni iredentiste, formulate de comitetul

național. Și totuși nu poate garanta nimic.

Noi avem destule motive de a sta pe chibzuri chiar și în cazul, când ni s'ar da garanții, dar apoi, când un guvern cearcă un acord bazat numai pe promisiuni efemere? Legea de naționalități din 68 a fost cea mai puternică garanță pentru popoarele nemaghiare din țară, iar când comitetul s'a provocat acum la paragraful ei, Tisza a răspuns laconic, că de dragul acestei legi nu se poate perturba o ordine de drept, inaugurată de atunci încoace și petrificată în toate intituțiile statului. Cum vom putea deci să ne bazăm existența și viitorul pe pure promisiuni, cari nu leagă nici baremi pe guvernul — ce vine?

Promisiuni ni s'au făcut aproape la schimbarea fiecărui guvern. Chiar și contele Apponyi a promis multe în calitate de ministru al cultelor. Intre altele, că va introduce limba românească, ca studiu obligator la preparandiile de stat. Și n'a făcut-o. Ba pare-mi-se la Cluj, n'a făcut-o fiindcă nu s'a învoit — directorul.

În fața acestor apariții, comitetul național și-a făcut numai cea mai elementară datorință, când a cerut garanții legale și influință politică corespunzătoare, ca toate actele guvernului privitoare la noi să poată fi supravegiate și în-

dreptate în mod corect și loial. E absolut indiferent deocamdată ce se dă și cât, dar nu e indiferent, ca acele ce se promet să fie garantate în toate privințele și pentru toate timpurile. Dar vremea încă n'a sosit, ca să se vorbească mai respicat și fără gânduri rezervate.

Tratativerle româno-maghiare în dietă.

Vorbirea contelui Tisza.

(După notele stenografice).

Contele Ștefan Tisza, ministru președinte: Onorată casă! După cum ați binevoit a ceti în ziare, rezoluțiunea comisiei partidului național român, a apărut și astfel s'a încheiat schimbul de idei, ce-a avut loc între emisiile partidului național român și între mine, ceea ce îmi dă ocazie ca să pot da lămuriri detaliate în această privință.

Pot să spun, că am așteptat cu greu sosirea clipei acesteia, în care opinia publică să-și poată spune judecata obiectiv și rece în procedura mea și asupra atacurilor și acuzelor, care au însoțit întreaga acțiunea aceasta, și s'am năzuit s'o discrediteze. Deocamdată cer bunăvoința Onoratei case, dacă cumva voi fi sec și plictisitor, dar eu cred, că datorința mea principală este să fac cunoscuta în toate amănutele chestiunile ivite în cursul acestor schimb de idei, ținuta guvernului și declarațiile lui făcute în această privință.

Principiile fundamentale ale chestiunii de naționalitate.

Nu mă simt îndatorat să-mi desvolt ținuta în jurul acestui principiu fundamental.

Nu mă simt îndatorat, pentru că după un trecut aproape de trei decenii trăit în viața publică, nu e de lipsă să mai dovedesc, că nici eu nu pot porci din alte principii fundamentale decât cum trebuie să pornească în chestia aceasta de naționalitate ori care alt maghiar (aprobări). De altă parte nici pentru aceea fiindcă și numai în trecutul apropiat am avut ocazie să mă pronunț priuitor la această chestie. Chiar în legătură cu chestia națională a avut loc aici un viu schimb de idei între prietii mei contele Apponyi Albert și între mine, și cu această ocaziune am putut să desvoltăm și să limpezim punctele de vedere principiare și fundamentale privitoare la chestia naționalităților. (Aprobări).

Eu așadar numai spre lămurirea situației repet și reasmez pe scurt, că în această chestie am pornit din acel mare adevăr în sensul căruia statul național maghiar își caută rezolvirea chemării sale în bunăînțelegerea aceea frățească, ce trebuie să existe între cetățenii de buze nemaghiare. (aprobări). Politica națională maghiară în aceea își caută succesele și validitatea sa, ca statul maghiar pe lângă susținerea caracterului național să aducă în deplină consonanță cu tendințele statului și a națiunii maghiare interesele și năzuințele îndreptățite ale cetățenilor de buze străine. (Așa-i! în dreapta). Și se face aceasta în temeiul egalei îndreptățiri și trebuie să se facă în temeiul sentimentului de frățietate, pentru că numai marimimia pe terenul drepturilor și numai sentimentul fratern pot crea condițiile pregătitoare ale cetățenilor de buze nemaghiare, condițiile materiale, culturale și sociale. (Așa-i! în dreapta). Zic, numai acestea pot crea aceea atmosferă, în care ei cu adevărat să se simtă bine, în care să fie cetățeni îndestulți ai patriei acesteia. (Așa e).

FOIȚA.

Carmen Sylva¹⁾.

Onorabil Auditor,

I.

Anul 1913 este an de mărire în analele neamului românesc. Evenimente epocale s'au desfășurat în sinul poporului român, cari vor alcătui cele mai strălucite pagini în istoria noastră. Mobilizarea și trecerea armatei române peste Dunăre, pacea dela București au atras atențiunea lumii întregi asupra tinerului regat român din răsăritul europei și bătrâna Europa a luat act, că între Carpați, Dunăre și marea neagră stăpânește un popor vrednic de considerație: un popor treaz, cinstit și iubitor de civilizație, care în vremuri de nevoie știe să se impună și să-și apere ce este al său. — Ce coincidentă fericită. Pe când înțeleptul rege Carol ridică prestigiul țării sale cu felul cum a știut să potolească vulcanul clocotitor în Balcan; în același an la 29 Decembrie nou Suverana Rom. M. S. Regina împlinește vrâsta de 70 de ani. Momentul

¹⁾ Conferință citită la despărțământul Asociaț. Ținută și la academia populară din Blaj.

acesta din viața simpaticeii regine, a fost sărbătorit cu sinceră dragoste de toată obștea românească; de toate neamurile civilizate. Și cu tot dreptul, fiindcă Regina Elisabeta a României, cunoscută în lumea literilor de Carmen Sylva, e cea mai aleasă între regine, e o ființă supraomenească, a cărei însușiri rari te pun în uimire.

Marile merite, ce le are la ridicarea și înălțarea neamului românesc din regat, dragostea și interesul ce ne poartă nouă Românilor din Ardeal, ne îndreptătesc să închinăm întrunirea sărbătorească de astăzi August-i Carmen Sylvei, drept prinos de recunoștință și admirație.

Dați-mi voie ca împreună cu Dstre se țăsăm — ajutați de însămnările culese dela biografii¹⁾ distinsei Suverane, — firul vieței Sale bogate și interesante.

Vieța Carmen S. este o epopee întrețesută cu episoade și peripeții, cari acuși te înduioșează până la lacrimi, acuși te ridică

¹⁾ La alcătuirea conferinței despre Carmen Sylva am consultat următoarele lucrări: Din viața majestății sale Elisabeta, regina României, de George Bengescu, București 1906; Carmen Sylva, prelegere publică de Vincențiu Nicoară, Gherla 1884; Carmen Sylva — studiu critic de Alesandru P. Voicu, Arad 1904; Albina, revistă enciclopedică an. XVII. Nr. 12. De prin veacuri, edit. biăliot. pentru toți, Nr. 7; Poveștile Peleşului, edit. bibliotecii pentru toți Nr. 343—344; Pe Dunăre, edit. Sococ 1904.

în sferile idealismului celui mai curat. — Ar fi de dorit, ca povestea acestei regine să circuleze din gură în gură, să fie povestea de alinare a femeii române. — Cunoscându-o bine femeile noastre și toți cei-ce vor auzi-o, vor primi îndemnuri de muncă, de credință și milă creștinească, singurele virtuți, cari alcătuiesc valoarea morală a omenimei.

Carmen Sylva este personalitatea cea mai complexă, înzestrată cu o putere de imaginație excepțională, cu un fisic vânjos, deșteaptă și vioie; împodobită cu cele mai rari însușiri, cari par'că anume îi li-a dăruit Dumnezeu, ca să ajungă stăpâna unui neam trecut prin focul suferinței.

II.

Augusta regină e fca prințului Wilhelm de Wied, și a Mariei duceasă de Nasau. — S'a născut la Neuwied în 29 Decembrie 1843. Nașele tinerei domnițe fură regina Elisabeta a Prusiei, și marea duceasă Elisabeta Mihailowna. — Atât părinții cât și străbunii Augustei Suverane au fost oameni de științe, delicați și înzestrați în mare măsură cu calități artistice. În deosebi mama Aug. regine era o femeie de o inteligență rară și de o milă fără păreche. Toată viața ș'o consacrasă ușurării nenorocilor omenești. La Neuwied Duceau un trai simplu și o viață modestă, observând preceptele severe ale confesiunii protestante.

Dar ca să se poată crea atmosfera aceasta nu depinde numai dela națiunea maghiară, ci și de cetățenii de limbă străină ai țării. (Așa e!) Ei trebuie să manifeste o ținută loială, ei trebuie să aducă în consonanță năzuințele lor îndreptățite cu condițiile de viață ale statului național maghiar, ca astfel să destrame neînțelegerea, să împrăștie neîncrederea și să creeze temeliiile încrederii și ale sentimentului unitar (vii aprobări). Tocmai din acest punct de vedere privind situația, nu acum și nici ieri, ci deja înainte de acestea cu multe decenii am aflat condamnat apariția faptului acela, că această consonanță, care — har Domnului — există la ceea mai mare parte a cetățenilor cu buze străine ai țării, dar care mai puțin este la aceea națiune, la care toate principiile preliminare sunt mai depline, zic, că tocmai majoritatea națiunii române încă și astăzi stă pe punct contrar de vedere, pe punctul neîncrederii, care națiune, dacă se gândește bine la sine, poate fi îndestulată cu situația ce i-o asigură națiunea maghiară prin constituția ei milenară. Cadrele acestui stat pretind ca Românii lăsând la o parte visurile lor șovine naționale, să grăbească întru ajutorarea susținerii caracterului dualistic al monarhiei și întru susținerea dominării preponderante a maghiarimei. (Așa e! Așa e!)

Tisza și Români.

Aceasta m'a îndemnat încă înainte cu decenii să exprim aceasta convingere a mea cu toate ocaziile, cu cuvinte și cu fapte, că am cercat să caut înțelegerea și armonia cu cetățenii de baze românești ai acestei patrii. Am căutat-o în viața de toate zilele, căci locuind tocmai la hotarele acestor două limbi, m'au legat legături de bună vecinătate cu sute, poate cu mii de cetățeni cu baze românești, și unde între bucuriile și

năcazurile vieții publice văd, că ce teren bun află în inimile lor simțitoare orice manifestare de bunăvoință și de frățietate. Dar am căutat-o și în viața administrativă și am căutat-o, de câteori am avut ocazie să fac pași în direcția aceasta. Căci doară binevoii a Vă aduce aminte, că într'un rând, când față de Românii din Oradea mare au izbucnit niște regretabile scandaluri de stradă, modesta mea persoană a fost aceea, care în adunarea generală a comitatului Bihor am înfierat demonstrația, și în așa ton am condamnat acelea scandaluri, încât a restabilit tradiționala bunăînțelegere de acolo între Români și Maghiari, pe care bunăînțelegere acest mic incident ar fi fost în stare s'o restorne din temelie. Astorfel de sentimente am dat expresie și la acea serbare înălțătoare de inimi a bisericii române, care a decurs în Arad cu prilejul instalării episcopului de pie memorie Goldis. Și acum îmi este în vie memorie acel preot român cu barbă neagră de corb, cu obrazi rumeni, renumit agitator naționalist, căruia i-am citit atunci de pe față și din ochi efectul acela, ce a făcut asupra lui cuvântarea mea, și care astăzi cu barbă și plete albe, dar cu suflet tinăr și plin de viață, servește aici între rândurile noastre cauza înțelegerii între Români și Maghiari. (Vii aprobări).

Și m'am năzuit a servi cauzei acesteia și în timpul acela scurt, când cu zece ani înainte de asta tot din acest loc, pe lângă răspundere am condus afacerile. Atunci am putut isprăvi numai oarecari lucruri pregătitoare. Înainte de-a fi făcut vre-un pas, sau de-a fi putut face înaintea publicității, împrejurările m'au silit a pleca de aici și natural numai în 1910 am ajuns iară în starea aceea, ca reîntorcându-mă pe câmpul politicii active, să mă pot ocupa cu chestia

aceasta. Cine a învrednicit de luare aminte și își reamintește vorbirile mele din campania electorală din 1910, precum și de cuvântarea mea, care am vorbit-o în Cameră cu prilejul răspunsului la mesaj, doar îmi va da drept în acea, că amăsurat datinei mele rele și în chestia aceasta de zeci de ani consecvent, îmi țin de datorință de-a servi cauza tot bazat pe aceleași principii fundamentale (aprobări).

E numai natural deci, că acum, când răspunderea din nou cade asupra mea și îmi revine mie datorința de-a da direcție și a cultiva mai departe mersul politicii naționale maghiare, cu toată căldura am reluat cauza, lucrarea înțelegerii și capacității reciproce, și cu toată silința am fost, ca să eliminăm toate acelea momente ale neînțelegerii și neîncrederii, cari astăzi încă — durere — sunt părete despărțitor între Maghiari și o parte covârșitoare a Românilor, care părete despărțitor la toată întâmplarea e izvor de slăbiciune, e moment ce slăbește și punctul de vedere al politicii naționale maghiare, dar care, după convingerea mea, e cu totul superficial și cu putere hotărâtoare stânjânește dezvoltarea Românilor locuitori în patria asta (vii aprobări în dreapta).

Istoricul pertractărilor.

În definitiv încă înainte de preluarea guvernului, nu din încredințarea ministrului prezident de atunci, dar cu știrea și învoirea lui am luat firul schimbului de idei personale cu unii bărbați conducători ai partidului național român. Am căutat ocazia ca să întreb pe st. coleg deputat dr. Teodor Mihali, că oare nu s'ar afla modalitatea ca să ne apropiem să cunoaștem doleanțele românilor și oare schimbul acesta de idei nu ne-ar aduce mai aproape de eliminarea con-

După asemenea principii își crescură și copiii.

Elisabeta și-a primit educația în castelul părintesc dela Neuwied. — A fost supusă chiar din primii săi ani unei discipline din cele mai riguroase. — Mica prințesă era o fire sburdalnică și iubitoare de libertate, fiind încredințată unor guvernante cam fără inimă — avu o copilărie mai mult tristă. Între altele se face pomenire de una „Leti“, o irlandeză uricioasă ca ciuma, care îi aplica pedepse nedrepte și umilitoare. — Pe mica Elisabeta Dumnezeu o înzestrăse cu o fire dreaptă și marinimoasă, cu o evlavie nemărginită, cu spiritul de abnegație împins până la sacrificiu, cu iubirea de familie, în fine cu patima carității. — Sentimentul de mamă se desvoaltă de vreme într'ânsa, astfel, că luase obiceiul de a transforma în copiii tot ce-i cădea în mână. Dna. William Monod povestește că într'o zi, la curtea din Berlin, Elisabeta de Wied, pe atunci în etate de 3 ani, adunase toate pernele și toate scărnelile disponibile, zicând că erau copiii săi. Mai târziu casele fără copii vor fi pentru Carmen Sylva un obiect de neplăcere și chiar de frică. Fiind neastâmpărată o porecliră „vârtejul“.

Vieța ce se ducea la Neuwied, era din cele mai active: nici o zi pierdută, nici o oră care se nu fi fost întrebuințată în vre-o ocupație serioasă și folositoare; preotindoni exemplul muncii și al sârguinței;

într'una sfaturi, lecții și învățământ. Prințesa Maria mama Carmen S. sculată la 6 ore dimineața citia cu voce tare, apoi punea pe copiii săi să învețe pe din afară câte un vers din Biblie, obiceiul cuvios, care mai în urmă va ajuta mult reginei să supoarte cu resemnare încercările și durerile întimpinate în tinerețele sale. De două ori pe zi, la vremea prânzului întreagă familia se aduna împrejurul mesei, care era totdeauna foarte simplă. Mamă-sa o obișnuia de timpuriu să-o înșoțească la patul bolnavilor, sau în locuințele sărmanilor. Astfel Elisabeta de Wied să învătă chiar din copilărie, să vază de aproape durerea și să supoarte ea înșasi, cu bărbăție suferința corporală, care nici odată nu i-a smuls nici un țipet, nici o lacrimă. — Nici odată n'a încetat de a se gândi la moarte, cea mai frumoasă răsplată, sfârșitul tuturor năcazurilor și tuturor durerilor. Aceasta credință fu pentru Elisabeta o puternică mângâiere în zilele negre și frământate ale tinereței sale. Asprimea și reua tractare din partea primelor sale guvernante o făcuseră să creadă, că era o mică creatură uricioasă și neînfrânată, de aceea dânsa se îndoie de toate și mai ales de sine înșasi. N'avea pe nime cui să-i împărtășească decepțiunile inimei sale nemângâiate; — de aceea poezia îi apăru de vreme, ca singura pretină vrednică să-o priceapă și să primească confidențele sufletului său zdrobit. Prin poezie să strecurară

toate șiroaiele de mâhnire și de amărăciune îngrămădite în adâncimea inimei sale. Copilăria Carmen Sylvei n'a fost într'adevăr decât o lungă încercare, din care a eșit victorioasă, mulțumită numai tăriei constituției și energiei voinței sale. Mai târziu o absorbiră munca și studiul, de aceea lumea a avut pentru dânsa totdeauna, așa de puțină atracțiune. Dănțitorii ei se plângeau, că pe când valsau cu dânsa, ea le vorbea într'una de filosofie.

La vrâsta de 8 ani fu încredințată unei institutoare pricepută dșoara Josse, care știu să-i facă munca ușoară și atrăgătoare. Până la 20 ani nu îi s'a dat voie să citească romane; atunci îi fu permis să cunoască operele lui Walter Skott.

Având o imaginație vie și înfăcărată farmecul naturii dela Neuwied, a contribuit mult la educația tinerei prințese. — Castelul Neuwied. e situat pe malul Rinului în mijlocul unui codru secular, cu alee și potece fermecătoare, cu castelul de vară monrepros, chiar în mijlocul pădurii. Aici a învățat să cunoască, să simtă și să iubească natura, a cărei atracție magică și misterioasă a gustat-o și o gustează și acum la adânci bătrânețe.

(Va urma.)

Prof. G. Precup.

trastelor ce există între noi. Aceasta invitare a mea a fost ascultată și încă în anul trecut cred că în lunile lui Martie sau April s'a început schimbul intim de idei între mine ca prezident al Casei pe atunci și între 3 membrii ai comitetului național român emiși în chestiunea aceasta. Acest schimb de idei s'a continuat apoi și după venirea mea la guvern la răstimpuri deosebite dar cam reluat firul în luna lui Octombrie și după aceea în Decembrie și Ianuarie. Ne-am întâlnit de repetite ori și am vorbit. Acestea pertractări s'au învîrtit în jurul unor chestii amănunțite se înțelege susținându-se aceeași bază principială, căci doar cadrele princiare au fost date, acelea le susțin încă din tinerețele mele și numai pe lângă susținerea inviolabilă a acestor temelii în posibilă și salutară o înțelegere. Nu era vorba ca să părăsesc aceste temelii, și în definitiv trebuie să recunosc în interesul adevărului, că acei stimați domni n'au astfel de pretenziuni, cari se fie în contradicție.

Pretenziunile politice ale românilor.

În interesul adevărului, trebuie să recunosc, că stimații domni nu au slevat decât într'un cerc foarte restrâns, pretenziuni cari ar fi în contra existenței statului național maghiar. Au obvenit singur două dorințe concrete de natură politică, în legătură cu organizația de stat. Cea dintâi era, ca în părțile locuite în majoritate de români să se aplice, funcționari români, iar a doua să capete garanță, ca într'un număr mai mare de cercuri electorale, majoritatea covârșitoare să fie a românilor.

Ce privește punctul prim, am fost silit să-l resping a limine, (Aprobări generale) spunând că din parte-mi doresc, ca inteligența română să se angajeze în serviciul statului și că aflu de absolut necesar, că organele puterii să cunoască limba poporului și să vorbească cu el în limba lui maternă (Vii aprobări), dar nu se poate stîrbi integritatea oficiilor publice, împărțindu-se țara în anumite cercuri: locuite de români, slovaci, sârbi și alte naționalități. (Vii aprobări).

Relativ la punctul al doilea le-am atras atenția stimaților domni, că li așteaptă o mare amăgire. Atunci doar era acceptat dreptul electoral după avere, în înțelesul căruia românii, în urma stărilor lor culturale mai înspoiate, deocamdată vor avea mult mai puțini alegători decum le-ar compete în proporția numerică a populațiunii. Prin urmare, după toată probabilitatea, majoritatea alegătorilor români va fi mai mică de cum își închipue domniile lor. În primăvară am vorbit numai în general, neavând la îndemână cifrele concrete, dar cu ocazia convorbirilor de toamnă am declarat, că cercurile electorale cu majoritate românească nu va atinge cifra de treizeci, după cum știți din rapoartele detaliate, în sensul cărora cercurile electorale cu majoritate românească sunt abia 27.

Despre celelalte dispoziții ce ar fi a se lua în acesta cercuri, că adecă cine să fie aleși și ce fel de reprezentanți ai vederilor politice n'a fost nici vorba.

Nu se poate afirma deci, că li-s'ar fi asigurat un număr oarecare al cercurilor. Chiar și în cazul, când partidul național ne-ar fi împlinit dorința schimbându-și programul,

chiar și atunci n'am luat asupra-mi nici un angajament, bine știind cu toții, că partidul muncii poate să-și încerce norocul în ori-ce cerc cu candidatul propriu, iar dacă ar candida doi români cu program diferit partidul muncii ar sprijini pe candidatul, care e mai aproape de vederile noastre politice (Vii aprobări în dreapta și în centru).

N'a fost vorba deci de nici o pactare și trebuie să amintesc, că nu am fost rugat pentru promisiuni de acest soi în ce privește denumirea în slujbe mai înalte legate de anumite persoane. (Aprobări în dreapta).

În interesul adevărului trebuie să declar, că bărbații conducători a partidului național român nu mi-au amintit nici odată de astfel de aspirații sau dorințe personale. (Vii aprobări în dreapta și în centru).

Dupăce acestea chestiuni în legătură cu validitatea puterii de stat au fost eliminate, permiteți-mi să vă comunic materialul discutat și acceptat de guvern. (Să auzim! Să auzim!).

Comunicatul acesta îl voi face pe baza unor note ce am luat. Eu adecă în decursul întregii pertractări pot deosebi patru cicluri — mi-am făcut notițe — nu în ce privește înțelesul, căci n'am ajuns la un înțeles, apoi dupăce am ajuns în guvern mi-am însemnat părerile punându-le apoi la dispoziția notițele mele. Aceasta am făcut-o, pentru ca să esclud a limine ori ce neînțelegere, și pentru ca tot ce spun eu să fie precizat în scris, așa încât să nu fim avertați la memoria care ne poate înșala, ci să fie fixat ori ce cuvânt pe care eu l'am declarat în chestia aceasta în numele guvernului. (Vii aprobări în centru și în dreapta).

În consecință îmi permit să vă comunic punctul de vedere al guvernului în această chestiune. (Să auzim, să auzim).

(Va urma.)

Pentru neam și lege. Șovinismul ce bântue astăzi în toate seminarele catolice a descoperit iarăși niște tradatori de patrie în persoanele unor teologi slovaci din seminarul catolic din Strigon. Nenorociții tineri au avut marele păcat că au vorbit slovăcește și au întreținut relații prietenești cu un capelan a cărui sentimente slovăcești erau în deobște cunoscute. Denunțați rectorului au fost imediat dați afară din seminar. Așa se introduce era primatului Csernoch în seminarele catolice ungurești.

Ceva despre chestia antialcoolică.

(Azi nu e mai la modă să bei.)

Față cu știrile îngrijorătoare, ce sosesc din toată părțile, despre multele și felurile pagube, ce le pricinuește alcoolul în sinul poporului nostru, orice român bun și iubitor de neamul său trebuie să facă tot ce-i stă în putință pentru delăturarea, fie și numai în parte a răului acestuia mare care pe zi ce merge, tot crește.

Indemnat de împlinirea acestei datorie voi cerca să arăt, conform titulei, că beutura sau mai bine zis alcoolul trebuie combătut nu numai din partea preoților, fără chiar și din partea tuturor oamenilor de bine.

Noi românii, voind să fim numărați

printre popoarele culte din Apus, ne nizuim să imităm, întru cât poate, modul de gândire, lucrare și simțire al francezilor, englezilor și mai ales nemților, ca așa să fim socotiți totdeauna de un popor cult, deștept și conștiu de ceea ce este. În dorința aceasta ne bună împrumutăm, fără nici o controlă, tot ce produce spiritul avansat și select al popoarelor apusene, care cu toate acestea cade uneori în greșeli mari, pe cari noi cu prea puțină cultură, ce-o avem, nu le cunoaștem sau nu vrem să le cunoaștem; și toate acestea le facem numai pentru-ca să nu fim acuzați, că suntem „ignoranți în ale modei”. Dovadă sunt materialismul, naturalismul, raționalismul și chiar nihilismul, cari stăpânește pătura noastră cultă de azi, și durere chiar și nădejdea zilelor de mâine — tinerimea universitară — încă stă sub farmecul ucigător al acestor sisteme primejdioase. peste cari popoarele culte din apus au trecut deja de mult. „Sunt la modă” e răspunsul unuia, pe care cerci să-l abați dela calea cea rătăcită...

Iată că aceleași popoare culte, astăzi se nizuiesc din toate puterile să aște astfel de mijloace, cari să scârțeze în chip însemnat stricăciunea alcoolului. Spre scopul acesta vreau să înlocuească beutura, cu anumite exerciții corporale, cu cari să se distragă oamenii, când convin mai mulți la o laltă. Vreau adecă să dea mai multă atenție jocurilor sportive, ca așa să scape pe deoparte de influința stricăcioasă a alcoolului iar de altă parte să aibă anumite distracții pe cari le reclamă atât psihicul, cât mai ales fizicul nostru.

O mișcare în sensul acesta s'a pornit în sinul națiunii germane, care cearcă să elumineze și indispensabile toate și banchete din programa serbărilor și în locul lor să introducă tot felul de jocuri olimpice. Mișcarea aceasta „antialcoolică” prinde rădăcini în toate straturile societății germane, așa că la poporul german nu mai e aplaudat cel ce golește pe nerăsuflete nu știu câte pocale s'au chiar sticle de bere, fără e trecut cu vederea, ba e privit chiar cu dispreț și batjocură, fiindcă nu știe pune frâu patimei sale ori nu știe afla o plăcere mai superioară, celei de-a se îmbăta. Dimpotrivă unul, care e mai pasionat pentru amfiteatre și arenele romane, decât pentru păhare, unul ca acela e purtat pe palme și dus în triumf, ca oarecând gladiatorii cei vestiți.

Precum se vede în Germania, s'a schimbat „moda”. Ești modern, numai dacă te stăpânești, când e vorba de beutura, almintrelea te numără printre cei „simpliculi”.

Iată un indemn frumos, o pildă aleasă, care poate fi urmată din partea oricărui popor și deci și din partea noastră a Românilor.

Cum stăm noi în privință aceasta? La noi, nu numai lumea laică, fără — durere — și preoțimea e încătușată de abinele de puterea alcoolului. Nu se face o petrecere, nu se întâmplă o convenire, fie în cercuri oricât de restrâns fără ca pondul principal să se pună pe beutura. Până și la prelegerile populare, unde oratorul zilei combate nu numai abuzul, ce se face cu beuturile spirtuoase, fără se ridică cu toată puterea în contra oricărei beuturi, chiar și cu astfel de privilegii se dau pe gât la vale nenumărate sticle cu vin, bere și poate și vinars. Nu ne putem închipui un schimb de vorbe între mai mulți

indivizi — fără glăjuță, în sarcina căreia se lasă toată veselie și buna dispoziție a mesenilor. Suntem așa departe de-a ne gândi, cu prilejul convenirilor la alte distracții mai superioare, mai puțin vinovate și nu așa costisitoare! Și oare de ce? Pentru că nu vrem să înțelegem ravagiile alcoolului. La noi și-acum ești privit de un băiat „rău crescut”, dacă nu guști din liquorul, ce ți-se servește...

Această șovăială și nehotărâre însă, trebuie dată la o parte și trebuie să ne sculăm și luptăm împotriva beuturii cu toate armele posibile și disponibile. Înainte de toate trebuie să ne formăm o voință tare, de a ne înfrâna mai întâi noi patima aceasta, care lucru se poate ajunge foarte ușor, dacă vom urma pilda nemților. Și așa ne place să fim socotiți de oameni moderni, n'ar strica să imităm moda de azi a apusului, îmbrățișând și noi cu prilejul convenirilor alte distracții, ca jocurile sportive. E frumos, că și la noi începe un interes tot mai viu față de jocurile acestea printre universitarii noștri, dar cu ce-și petrec timpul massa intelectualilor — mă gândesc la distracțiile „plăcute” ale celorlalți intelectuali, și mai ales preoți și nu va fi cu supărare, dacă voiu înșira și pe teologi în șirul acestora. Sunt cunoscute vinurile și vinărsăriile excelente ale pivnițelor popești, cari atrag mulți musafiri la casele preoților noștri, de aceea nu e mirare, că așa slabe rădăcini prinde chestia antialcoolică la sate.

„Și vis me flere, fleudum est primum ipsi tibi”, zice proverbul latin, — de vrei să plâng, plângi tu mai întâi; astfel și preoții noștri, dacă văd așa limpede pagubele, ce le pricinuieste alcoolul; dacă își dau bine seama — ceea ce credem, că așa și este, căci doar de aceea se rostesc atâtea predici și se țin atâtea vorbiri antialcoolice — de primejdia alcoolului, care ia proporții tot mai mari și suge vlagă și puterea de rezistență din noi; dacă sunt convinși, că beutura — așa cum să bea la noi — e mai mult stricătioasă, decât folositoare, atunci trebuie să se ridice ca un singur om toți preoții împotriva alcoolului și să-l combată nu numai în vorbiri frumoase și bine ticluite, ci mai ales în pilde alese, cari să inspire respect și demnitate, în cei cu cari vin în atingere.

Când preoțimea va ridica sus flamura antialcoolică, atunci și laicimea se va aduna încetul pe încetul sub aripile steagului făl-făitor, și toți împreună — dacă nu-l vom putea strivi chiar de tot — vom micșora cel puțin puterea monstrului, ce roade cu dinți puternici la temelie neamului nostru.

Să înțelegem bine, că omul cult în ziua de azi, nu mai află plăcere în beutură. Alta e moda zilei de azi... — un laic. —

PROGRAM:

1. Deshiderea adunării.
2. Raport general despre activitatea societății în decursul anului 1913.
3. Raportul cassarului și proiectul de budget pe 1914.
4. Alegerea alor două comisii: a) pentru cenzurarea raportului general; b) pentru cenzurarea rațiunilor și a proiectului de budget pe anul 1913 și înscrierea de membrii noi.
5. Alagarea alor 1 membrii pentru verificarea procesului verbal.
6. Votarea mulțămitei tuturor acelor cari au dăruit bani, cărți și cari au contribuit în ori-ce chip la înaintarea Societății noastre.
7. Eventuale propuneri.

Blaj, din ședința comitetului ținută la 23 Februar 1914

Gavril Precup,
prezident.

Sever Pop,
secretar.

Palatul episcopului de Hajdudorogh — aruncat în aer.

Din Dobrița să anunță știrii, că palatul camerei industriale a fost aruncat în aer cu dinamită. Explozia s'a întâmplat în etajul prim în apartamentul rezidențial al episcopului de Hajdudorogh — Miklossy István. Pe urma detunerii îngrozitoare, pereții puternicei clădiri s'au prăbușit și întreg edificiul a fost în câteva clipe îmbrăcat în flăcări. S'a iscat o panică uriașă. Oamenii au alergat ca nebuni prin flăcări pe scările ruinate, iar alții au sărit de prin ferestrele edificiului pe pavajul străzii. A apărut la fața locului îndată poliția și pompierii și s'a început opera de salvare. S'au scos de sub ruine până acum 5 morți, servitorul episcopului cu nevastă-sa, vicarul Iaczkovici, secretarul episcopului Dr. Szélpokoczki, concipistul și un negustor, care se afla din nenorocire în rezidența episcopescă. Mai sunt 9 grav răniți între cari e și Dr. Csatt Sándor, avocatul diecezan. Cauzele exploziei nu s'au putut erua, deși poliția a cercetat cu deamăruntul întreg edificiul, se crede însă, că e vorba de un atentat îndreptat în privința episcopului de Hajdudorogh. Episcopul Miklossy a scăpat ca prin minune, cu câteva leziuni ușoare la mâni. Din Budapesta a plecat un expert la fața locului pentru a stabili cauzele exploziei și se crede, că în curând se vor face arestări senzaționale.

loc la Atena, în prezența părechi regale și familiei principelui moștenitor al României. Nașul tinerei perechi va fi împăratul Wilhelm.

Odată cu această căsătorie se încheie și o alianță defensivă între România și o alianță menită a asigura pacea în Balcani. România se obligă să dea ajutor Greciei, în când va fi atacată de Turcia sau de Bulgaria. Venizelos a promis în schimb că va lua măsuri pentru ca populația greacă din Albania să nu facă dificultăți principelui de Wied.

Această convenție a fost semnată la București. În cursul acestei luni se va încheia o convenție comercială între România și Grecia. Mai târziu se va realiza și uniunea vamală între cele două state.

Unde e Vasile Stroescu? Pentru-ca să se știe. Venindu-mi necontenit întrebări relativ la publicațiunea marelui mecenat Vasile Stroescu, sunt necesitat a răspunde pe această cale că nu știu.

Cu datul din 8/21 Noemvrie 1913 din Paris am primit dela dânsul ultima epistolă de cuprinsul următor:

„La 5 Decemvrie mă imbarc la Cherborg pe vapor austriac (12,000 Tone) al Pacific steam Navigation Compagny, și la 27 Decemvrie vom sosi la Buenos-Ayres. În cale vaporul se va abate pe la Lisbone, Madera, Perambuco, Rio de Janeiro, Montevideo.

„De mult mă găteam sătac iarna o călătorie la țările de sub noi. Zilele mici de acum îmi facă groază. Cât e de bine de trăit în zile lungi de primăvară!”

„În calea lungă de 3 săptămâni urt cred că nu-mi va fi.”

„La Buenos-Ayres socot să stau până la începutul lui Aprilie, sau dacă mi-se va părea vremea prea lungă voi trece în Australia și de acolo în New-York, San-Francisco, Japonia, China, India, Suez, Constantinopol, Odessa.”

De atunci până Marți în 17 l. n'am primit nici o epistolă dela dânsul. Marți însă am primit o carte poștală cu felicitare de anul nou din Ignazu în Republica Argentină pusă la postă în 12 Ianuarie.

Lucru firesc că până la reîntoarcerea dânsului în Europa și până când nu-mi va comunica adresa la care am să-i trimt corespondențele care-l privesc, nici eu nici alții nu-i putem trimite nici o scrisoare.

Pentru orientarea celor ce vor să se adreseze dlui Stroescu, rog și pe celalalte ziare românești să binevoiască a publica această informație.

Sibiu, 6/19 Febr. 1914.

Parteniu Cosma.

Inmormântarea lui Sabin Coroian protopop și parohul comunei Batizvasvári. În 16 Februarie a. c. s'a săvârșit înmormântarea lui Sabin Coroian preot protopop român.

Cu moartea lui Coroian să îngroapă și limba dulce română din biserica grandioasă din Batizvasvári, a dispărut conștientiosul părinte sufletesc al credincioșilor gr-cat. Să dus distinsul și iubitul preot, pe care toți l-au iubit.

Ceeace s'a putut vedea din mulțimea mare, care a luat parte la serviciul funebral

Nr. 4—1914.

Soc. mes.

Convocator.

Domnii membrii ai „Societății meseriașilor din Blaj” precum și toți cei ce se interesează de Societate în virtutea §. 16 din statute sunt invitați cu tot onorul la a

XI-a adunare generală ordinară,

care se va ținea *Duminecă în 8 Martie n. 1914 la 3 ore d. a.* în localul Casinei române din loc, cu următorul

Diverse.

Căsătoria principesei Elisabeta a României va avea loc la Atena. Corespondentul din București al „Neues Wiener Tageblatt” află din sursă bine informată că tratativele pentru căsătoria principesei Elisabeta cu principele moștenitor al Greciei durează de vre-o șase luni. Căsătoria va avea

ținut în biserică din loc, care deși e foarte spațioasă, totuși nu ia putut cuprinde.

Pe lângă credincioșii parohiei a mai fost de față toată inteligența comunală și din jur. O grupă de elevi a clasei VIII gimn. din Sătmar, care a fost condusă de doi profesori, cari n'au pregetat — prin un frig mare a veni pedestru cale de 9 km. Acest peregrinaj l-a făcut din iubire colegială față de băiatul decedatului, și din stimă față de acela om, care într-o adevăr a fost protopopul iubirii, sincerității și adevăratei inimi românești.

Afabilitatea, iubirea și vorbele dulci ale acestui bărbat distins, nu e peună să le poată descrie.

Toți am îndurat o mare pierdere.

Familia, biserică și neamul au pierdut un devotat părinte, un luptător neînfrânt pentru bine și înaintarea bisericii și a neamului.

Odihnească în pace.

Coresp.

Tango la Cluj. Primit următoarele: Onorată Redacție! Rugăm să binevoiați a da publicității, în cel mai apropiat număr al ziarului, că s-a interpretat greșit invitarea la petrecerea, ce vom da în 28 Faur, împreună cu — „tango“. Acest dans nu e luat în ordinea dansurilor, ci se va juca numai în pauză, de câteva perechi, și numai dacă vor dori toți oaspeții. Nici prin gând nu ne trece a jigni sentimentele creștinești ale nimănui, cu arătarea acestui dans, care — așa cum e jucat în saloane, și cum va fi jucat și la petrecerea noastră poate — nu e câtuș de puțin mai obscen, decât oricare dans. La petrecerea noastră, tango, nu vrea să-și facă propagandă: vrea cel mult să mulțumească curiozitatea obștească. Cluj, 22 Faur 1914. Comitetul Clubului Sportiv. Dr. S. Daș.

Biblioteca academiei române.

În luna Ianuarie 1914 s'au consultat de 726 cititori 1975 volume și broșuri tipărite; de 140 cititori s'au consultat 396 manuscripte, 5132 documente, 19 cărți vechi românești (1508—1830).

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 442 volume și broșuri, 196 numere de reviste române, 197 reviste străine 1 atlase și hărți, — stampe și portrete, 3 volume manuscripte, 49 documente, 1 fotografie, 1 album, 1386 foi volante, — note muzicale, 5 obiecte de muzeu și — monete.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 ore dimineața până la 6 seara, pentru manuscripte și documente dela 8 la 12 și dela 1 la 6.

Necrolog. † *Petru Hadși*, fost paroh gr.-cat. în Spinuș (Hagymádfalva) a adormit în Domnul în anul al 74-lea al vieții, 50-lea al fericitei sale căsătorii și al 49-lea al preoției sale. Oradea mare, la 20 Faur 1914.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

I. V. Inău. Aveți dreptate. Ați făcut să înceteze un concubin. Stola încă V'a competit DV., căci respectiva, ca domiciliată deja în comună DV., a încetat de a mai fi poporana locului natal.

Partea Literară.

F. X. Wetzel.

Calea spre fericire.

— Pentru tinerime —

Trad. de: P. A. N.

(Continuare).

Un student mergea la preumblare cu alți camarazi de ai săi. Dar se întâlnește cu mamă-sa, care deși cu multă trudă, totuși se căznea să-și țină copilul la învățătură. Ea îi zise: „Să vii acasă curând!“ — Atunci îl întreabă soții: „Cine-i aceea?“ — Servitoarea noastră. — „Și cum vorbește per tu cu tine?“ — „Eu am oprit-o de multeori, dar nu mă ascultă.“ — Și acel student, care — după cum vedeți — s'a rușinat de mamă-sa, încurând ajunsese în disprețul tuturor și nu mai putu continua studiile.

În 5 Aprilie 1892, înaintea curții cu jurați din Münster, sta un tinăr de 26 ani Schötteler, care — de altcum — era muncitor la calea ferată. El ucise pe tatăl său. Însă după ce și-a recunoscut fărâdelegea, a mai spus, că și tatăl său, mort acum, ridica-se odinioară, cuțitul împotriva tatălui lui.

Voi, de bună seamă, veți crede, că așa ceva nu e cu putință. Că-i doar părinții sunt lociitorii lui Dumnezeu și cei mai mari binefăcători ai copiilor! Un soldat, întorcându-se din rebel, bătu în ușa îngropătorului și-l rugă să-i arate mormântul mamei sale, carea în timpul rebelului murise. Îngropătorul i-l arătă zicându-i: „Iată, acest mormânt a înghițit trupul mort al iubitei tale maice“. Soldatul sta tăcut cu capul plecat pe piept. Înțepenit parcă, privea cu ochii plini de lacrimi mormântul tăcut. Deodată însă își ridică capul și zise: „Nu, nu se poate, ca un așa strâmt și mic mormânt să cuprindă iubirea cea mare a mamei!“

Când Cleveland, un prezident al statelor unite din America, depuse în anul 1885 jurământ de fidelitate, și-a ridicat mâna dreaptă în sus, iar stânga a pus-o pe sf. Scriptură pe care i-o dase mamă-sa întru amintire, încă de mult când el s'a dus la învățătură. — Toma Morus întotdeauna da înțâietate tătâne-său și nici când nu se apuca de vre-un lucru mai mare, mai înainte de ce ingenunchind n'ar fi primit binecuvântarea lui. — Regele Ferdinand II din Castilia câștigă o strălucită învingere asupra necredincioșilor și se întoarce cu triumf acasă. Bătrânul lui tată, fiindcă nu mai putea merge, lăsă să-l ducă pe o lectică întru întimpinarea fiului. Dar regele cât ce l-a văzut, a sărit de pe cal, l-a îmbrățișat călduros și pe jos a mers pe lângă lectică până la palat unde el însuși l-a luat în brațe și l-a dus în odaie. — Ba chiar și numai cu câțiva ani mai înainte vedeam într'un sătuleț din Elveția cum 2 tineri în fiecare zi de Duminecă și sârbătoare duceau pe tatăl lor la biserică într-o lectică. Îl duceau printr-o pădure și era o cale cam de două ore.

Aceștia erau copii cu adevărat buni, întru cari s'au împlinit cuvintele sfintei Scripturi: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama-ta, ca să trăiești mult și bine pe pământ“.

O asemenea binecuvântare dădu o mamă din Freiburg fiului ei în anul 1880. Acesta din nenorocire muri. Atunci dearându-l, tot câștigul ce l-a avut l-a folosit numai pentru sprijinul bătrânei sale mame. Când lăsară sicriul în groapă păși de dureri gârbovita-i mamă și strigă cu voce tare: „Tot ce mi-ai făcut, îți va răsplăti Dumnezeu!“ Iată! Aceasta-i cel mai frumos cântec ce-l poate cânta o mamă după fiul său. Deci nici când să nu uitați tinerilor, a patra poruncă dumnezească: „Cinstește pe tatăl tău și pe mamă-ta ca să trăiești mult și bine pe pământ!“ Atotputernicul Dumnezeu, care între fulgere și tunete ne-a dat această poruncă, cumplit va pedepsi pe fiii neascultători și nerecunoscători.

Copiii cari nu-și iubesc frații încă sunt vrednici de pedeapsă. Pentru că față de frații și surorile mai mari, trebuie să fim cu stimă, modestie și ascultare, iar față de cei mai mici răbdători, îngăduitori; acestora totdeauna să le premergem cu exemplu bun. Și dacă vre-o dată un frate sau o soră de a voastră a răstăcit pe drumuri păcătoase, voi să nu vă dați odihnei până ce nu îi veți întoarce pe calea adevărului. „Celce din copilărie cearcă să deprindă iubirea față de frați, carea așa de bine e ocrotită de inima tineră, celce cearcă să-le ușureze lucrul și suferințele, celce prin lăpădare de sine aduce jertfe pentru binele comun, acela și înanii de mai târziu, când poziția și chemarea îl vor conduce între alte împrejurări, încă va iubi frățește pe toți bărbații cu cari stă în legătură și cu cari împreună urmărește un scop comun“ zice P. Bitschnau.

Foarte adeseori locuiesc și moșii sau alte rudeni în aceeaș casă. Atunci față de aceștia trebuie să fim ascultători, iar servitorilor să nu le îngreunăm și mai mult starea prin alte lucruri și prin purtarea ne-cuvenincioasă.

Precum față de părinți, așa se cuvine să fim cu stimă, iubire și ascultare și față de părinții sufletești, față de învățători, măiestrii precum și față de autoritățile bisericesti și lumești. E un semn rău, când un școlar trece pe dinaintea învățătorului său fără al saluta; faptul acesta tradează o inimă crudă, nerecunoscătoare. Semn foarte rău e și atunci, când servitorii și ucenicii nu se poartă cu credință, sirguintă și ascultare față de măiestrii și stăpânii lor. Însă cel mai rău semn îl dau ceice se scoală împotriva papei, episcopilor și preoților, aflându-și plăcerea în a călca și a batjocori ordinațiunile acolora. Căci nu înzadar a zis Domnul Hristos către fruntașii bisericii: „Cine vă desprețuiește pe voi, pe mine mă desprețuiește“. *Aproape toți, cari prin batjocuri, îngreunări, prin opunere sau resvrătire s'au ridicat împotriva superiorilor bisericii, au murit o moarte rușinoasă sau și-au ispășit vieța întregă păcatele.* Un țiglar spunea odată în cărciumă: „Toți preoții ar trebui trași în țepă“. Într-o zi lucra pe o casă înaintea căreia era un grilaj de fier cu sulite. Deodată se rupse funia de care se ținea și el căzu drept pe grilaj și — în înțelesul strict al cuvântului, — iată! tras în

țapă. Mult s'au ostenit să-l tragă afară, căci cărligele îi intrară adânc în trup. Apoi nu-i-a mai trebuit mult și a murit. *Deci nici când să nu țineți cu dușmanii preoțimii;* căci prin minciunile și batjocurile lor totdeauna au ajuns la un sfârșit foarte trist. Incunjuțați pe oamenii aceia pentru că să știți, că: cine vrea să prăbușească religia, acela începe a batjocori și a calumnia pe preoți. Arătați față de preoți stimă și ascultare, iubire și recunoștință; pentru că ei sunt locuitorii lui Dumnezeu mijlocitorii grației dumnezeiești, cei mai buni prieteni și cei mai mari binefăcători ai voștri. „Dacă deodată m'ași întâlni cu un preot și cu un inger, mai întâi l-ași asculta pe preot și apoi pe inger. Acesta e prietinelui Dumnezeu, iar preotul e locuitorul lui”, așa zicea fericitul Vianney, preot în Ars. Și Friedrich cel mare tot așa scria în testament: „Lăsați în pace pe Iezuiți¹⁾ pe papa și toată preoțimea, nu-i amenințați ca în pace să poată lucra, altminterlea, vai va fi voaună”.

În sfârșit, tinerimea trebuie să onoreze și pe bătrâni. „Ridică-te dinaintea capului încărunit și stimează pe cel bătrân”. În aceasta, chiar și unele popoare păgâne încă ne pot servi ca pildă. Când veni odată în Athena la teatru un bătrân sărac, dar vrednic de cinste, fiindcă toate locurile de șezut erau ocupate, tremurând își căuta cu privirea încoace și încolo vre-un loc; nimănui nu-i păsa de năcazul lui. Erau acolo și doi spartani, cari veniră ca ambasadori. Aceștia văzând, că bătrânul n'avea scaun, s'au ridicat îndată și i-au imbiat lui locurile lor. Poporul îngâmădit a observat-o aceasta și au aplaudat pe cei doi spartani. Atunci zise unul dintre ei: „Voi athenienilor, vă laudați, că țineți la obiceiuri și știți da fiecărui cinste; ba mai țineți și înflăcărare vorbiri, despre aceea, cum trebuie cinstită căruntețea și meritul. Noi spartanii vorbim puțin, dar urmăm cuvântul inimii noastre și, și datina și năravul le și deprindem în fapte.

Foarte mulți dintre tineri sunt asemenea acestor athenieni. Și doar Dumnezeu nu lasă nerăspălit, ceea ce facem oamenilor bătrâni.

(Va urma).

JACOPONE.

— Povestire. —

Trad. de Ioan Popu-Câmpianu.

I.

Să înserează. Suntem în Umbria. Doi bărbați stau pe terasa unei case de lângă promenada dela marginea orașului și povestesc. Zidurile vechi, mușegăite ale orașului și turnurile sure, batute de vremuri, ca o pază sfântă stăpânesc întreg ținutul. Râul Tibru, împreunat cu Naga povestind și cântând își urmează calea, prin mijlocul ținutului așa de productiv și a pășunilor verzi și bogate. Când alvia riului se pleacă, valurile apei încă se grăbesct murmurând cu nelindestulire; fac întorsături minunate și lovesc cu mânie stâncile, pe cari le află în cale. Temperatura e mai stămpărată. Pe cer se ivesc pete roșietice azurii. Pe vârful stâncilor neguri fumurii atârnă în undulări

gingașe, ca și vâlul pe capul unei mirese. Să simte un miros de roze și iazmin. Prin bercurile umbroase, răsună cântecul dulce al mierlei. Se aude și sunetul argințiu al clopotului dela mănăstire, care vestește peste tot locul taina Intrupării și glorioasei feciore Mariei. Îndată începe pe un glas înduioșător și copotul dela Catedrală și dela biserica sf. Francisc. Ca o rugăciune cucernică se înalță la cer și glasul clopotului dela biserica Ingerul Domnului. Întreg orașul e stăpânit de o cucernicie sfântă. Oamenii cari se preumblă pe promenadă, pe lângă fântânile săritoare, copii și bătrâni, domni superbi și dame elegante, țărani și meserieși își placă genunchii și încep să se roage, cugetându-se la taina minunată a Intrupării Domnului.

Cei doi bărbați încă și-au sfârșit rugăciunea. Voesc să plece. Dar nu se pot despărți. Regiunile sunt prea încântătoare. Unul va fi trecut de 50 ani. E serios. Din față îi poți ceti nobleța ce-l caracterizează. Celalalt e mai tinăr și mai voinic. E frumos, nas roman, privire ageră. Cel dintâiu vieța întreagă s'a ocupat numai cu astronomia; iar prietinelui său e din Florența. Se îndeltnicește cu poezia și nu peste mult, ridicându-se pe cele mai înalte trepte ale gândirii, va umplea lumea cu renumele său. Astronomul se cugetă la ceasul, când își va putea isprăvi cercetările, iar poetul la cununa de lauri, ce voește s'o câștige.

De-odată se aude un sgomot neobișnuit. Oamenii încep să alerge, unii până la terasă, iar alții se pierd printre stânc. Toți sunt cuprinși de spaimă.

Cei doi bărbați abia au făcut câțiva pași și văd doi cai de soi andalusian, cu o străsură strălucită după ei, alergând în fugă nebună. — De frâne ține un tinăr foarte elegant, îmbrăcat în vestminte de catifea frumos brodate; pe piept îi atârnă un lanț de aur; pletele îi sunt lungi și falfăie în aer. Pe lângă ori ce opintire nu poate să-și oprească caii. Alături de el șede o femeie. Pietrile de pe îmbrăcămintea ei încă strălucesc în razele soarelui, ce se pierde după stânci. E pelidă și se ține strins de brațul bărbatului. Caii aleargă nebuni. Ulița e strimță, mărginită de oleandri și palmieri. În capăt o prăpastie adâncă.

Primejdia e mare. Cei doi bărbați sar înaintea cailor. Florențianul cu o mișcare foarte isteată își aruncă paltonul în capul cailor. Și mirare. Caii se opresc. Sunt numai spume și tremură de spaimă. Stăpânul le vorbește blând, îi netezește pe cap și pe gât. Caii se liniștesc.

Primejdia a trecut. Mulțimea îi incunjură oferindu-și serviciile. Tinărul își conduce însoțitoarea, care încă tremura de frică pe o bancă de alături. Face semn la câțiva oameni să-i ducă caii acasă, pentru ce îi și plătește foarte bine. După aceea merge la cei doi mântuitori ai săi. Aceștia chiar se abătură pe o cărare mai laterală. Îi ajunge. Le mulțumește pentru că i-au mântuit vieța și încearcă să le întindă mâna. Aceștia însă îl resping, nu voește să-i dea mâna. Tot lucrul nostru n'are nici o valoare. Ne-am implit numai datorința ce avem față de deapropoale.

(Va urma)

Posta Administrației.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Oarba de M.* pe 1913. — *Berivooi mari* pe 1913. — *A. Iulia—Lipoveni* pe 1914 sem. 1-iu. — *Economul—Cluj* pe 1913. — *Ormenișul de C.* pe 1914. — *Reun. Ticvanul mare* 1/10 1913—1/4 1914. — *Rebra mare* pe 1914. — *Someșana, Dês* pe 1/4 1910 până 1/8 1911. — *Szászssombor* pe 1914 sem. 1-iu. — *Dridif* pe 1913. — *Tăuni* pe 1914. La foaia scol. străpus. — *Valea jidului* pe 1903, 1904 și 1905. — *Micuș* pe 1914. — *Gârbova de jos* pe 1913. — *G. P. Beiuș* pe 1914. — *Mineșul de C.* pe 1911 sem. 2-lea. — *Orlat* pe 1914.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Nr. 2554—1912, sub care s'a dat concesiune din partea superiorității bisericesti.

Nr. 181550—1912, sub care s'a dat concesiune din partea ministrului.

APEL.

Subscrișii ca reprezentanți ai comunității bisericii gr.-cat. române din Urisiul de jos, cott. Murăș-Turda, apelăm la inimile nobile, ca să binevoiască a dărui ceva din prisosul lor în folosul bisericii noastre, care fiind mică și stricată nu mai corespunde scopului înalt, iar școala e necorespunzătoare legii și excepționată prin Ministrul de culte.

Poporul e sărac și destul de mic în raport cu marile cheltuli, ce sunt nelcunjurate la aceste două institutii de vieță, când socotim, că biserica și școala n'au nici cea mai mică avere în bani, bucate ori imobile.

Ba poporul însuș, din cauza moșilor mici, la un loc muntos-pietros, e silit a-și spori mijloacele necesare de trai prin lucru în munții mai apropiați.

Sperăm, că față de un astfel de popor multe inimi generoase românești se vor deschide bucurosi și vor jertfi cât de puțin întru mărirea lui Dumnezeu și a neamului întărire, însemnând în lista aceasta.

Despre colectă se va face socoteală publică după parohii, respective institutii. Numele se vor înscrie și în Cartea de aur a a bisericii.

Lista și banii colectați se vor trimite pe adresa oficiului parohial subsemnat cel mult până la 31 Decemvrie 1914.

Cu încredere în Dumnezeu și în bună-tatea inimilor iubitorilor frați creștini rămănem,

Urisiul de jos (Alsóorosz) la 1 Iul. 1913.
p. u. Alsóórkény.

Iuliu P. Crainic,
paroh.

Grigorie Seft,
prim curator.

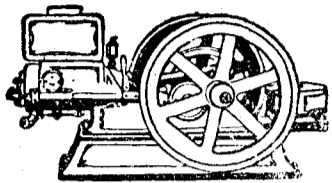
NB. Toți iubitorii cari au primit apelul prezent să binevoiască al trimite cu ori și ce rezultat, ca să ne putem da seamă înaintea mai marilor; iar cei ce nu l-au primit și le zace la inimă iubirea și înaintarea neamului sunt rugați a ne întinde mână de ajutor.

Toate ziarele sunt rugate a publica apelul prezent. **Aceiaș.**

¹⁾ Un ord călugăresc.

E fapt în general cunoscut, că pentru mănarea aparatului de sfărmat cucuruzul, dumaticatul napilor, pentru mări și tăietoare de nutreț, s'a dovedit de cel mai bun

Motorul de benzin, original american **Waterloo.**

Se poate căpăta la

Dénes B.

Societate comandită, în BUDAPEST,
V., Lipot-körut 15.

Prețurent gratis și franco.

(69) 13—13

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1'50 fil.

Singură și veritabilă ALIFIA CENTIFOLIA a lui A. THIERRY.

Oprește și încetează veninarea sângelui. Face superflue orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajută pornirea laptelui, nu se întărește pieptul. Orbalțul de piept (foc viu), folosește la orice răni învechite, răni deschise la picioare umflate, la caries, răni venite prin lovituri, tăieturi, împuscături, strivituri, împunsături, zdrobituri, se folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. țanduri de lemn, spini, sticlă, alice, năsip, prav etc. la creștere din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racului, viermi, putreziciune, rosături, orice arsături, rane ivite prin lunga zăcere a bolnavului, la buboane, curgere de urechi, precum și la copii mici contra opăreliei etc.

Are putere vindecătoare și sigură.

2 borcane costă cor. 3'60 se trimite cu ramburs (Nachname).

Se capătă la: Farmacia Török József, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. În mare (engro) la Talmayer și Seitz, la succesorii Kochmeister și la drogeria Fraților Radonovits în Budapesta. Unde nu se află depou, să se comande deadreptul dela farmacia

THIERRY A. «Ingerul păzitor» în PREGRADA
(lână Rohitsch-Saurbrunn).

(70) 13—25.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria
Seminarului teol. gr. cat. din Blaj
cu prețul 9'50 cor.

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecské** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

A APARUT și se află de vânzare la Librăria
Seminarială din Blaj:

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sâr-bători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților preste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.

„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile legate în 2 volume cu călcăiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux
face 44 coroane.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la	
finea anului 1912	K. 5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate	5,458,689.48
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 133,667,241.—
	vieată „ 11,740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(8) 13—?